

Agnieszka Paluszcak¹

Nie tędy panie i panowie badacze! O zapomnianej bibliografii prac Jacka Mazurkiewicza poświęconych ochronie dziecka poczętego i jego matki

Dorobek piśmienniczy Jacka Mazurkiewicza dotyczący między innymi ochrony praw dziecka poczętego i jego matki zaczął powstawać już w latach 70. ubiegłego wieku. Był i jest największym poświęconym tej tematyce w Polsce.

Pierwszy jego prawniczy artykuł został opublikowany w 1973 r., rok po zakończeniu studiów prawniczych. Był opracowaniem wymownym. W tamtych czasach w praktyce nieograniczonej możliwości dokonywania zalegalizowanej aborcji konfrontował on ideę ochrony dziecka poczętego z dopuszczalnością tak zwanego przerywania ciąży.

Także z innego, niespodziewanego powodu debiut ten okazał się szczególnym. Ówczesny asystent stażysta w Instytucie Prawa Cywilnego został pisemnie poinformowany przez redakcję „Palestry”, że w wyniku interwencji Głównego Urzędu Kontroli Prasy, Publikacji i Widowisk, artykuł został ocenzurowany i opublikowany ze zmianami. Takie interwencje miały miejsce także później, w kolejnych publikacjach tego autora, nie tylko w artykule „Wołanie o zasadę” ogłoszonym w „Tygodniku Powszechnym” oraz „Matka Polka pójdzie na «zabieg»”, który ukazał się w „Nowym Życiu”. Tyle, że w tych ostatnich publikacjach ślad interwencji cenzury został zachowany na zawsze: odnalazłam tam miejsca oznaczone czterokrotnymi myślnikami wziętym w kwadratowe nawiasy, po których wskazano miejsce publikacji podstawy prawnej cenzurowania². Paradoksalne, że potyczki J. Mazurkiewicza z cenzurą nie skoczyły się dotąd. Bo choć państwowej cenzury już nie ma istnieje inna, niekiedy nader skuteczna, o czym rozmawialiśmy podczas seminarium

¹ Mgr, Opole.

² Na przykład w artykule Zasilek ciążyowy..., s. 2, ślady dwukrotnej interwencji cenzury są następujące: „[— — —] [Ustawa z dn. 31 VII 1981, O kontroli publikacji i widowisk, art. 2, pkt. 6 (Dz.U. nr 20, poz. 99. zm.: 1983 Dz.U. nr 44, poz. 204)]” (pisownia oryginalna).

magisterskiego, w którym przez dwa lata uczestniczyłam, nie tylko rozważając konsekwencje działalności systemu Echelon dla praktyki realizacji konstytucyjnej gwarancji ochrony tajemnicy komunikowania się³.

Znaczna część publikacji J. Mazurkiewicza dotyczy prawnych aspektów prenatalnych stosunków filiacyjnych, przede wszystkim ojcostwa. Ich autor poszedł tropem wcześniejszych badań prof. Bronisława Walaszka z Uniwersytetu Jagiellońskiego oraz dr Stanisława Chrepińskiego, adwokata z Puszczykowa. W ogólności stoi on na stanowisku skuteczności tych stosunków jeszcze przed narodzeniem się dziecka. Zabiega też o dopuszczalność sądowego ustalania ojcostwa nasciturusa, a przynajmniej wszczęcia takiego postępowania jeszcze przed jego narodzeniem.

Wielokrotnie nawiązywał do zagadnienia adopcji prenatalnej. Przedstawiał ważne argumenty za nią przemawiające, analizował i opiniował zarzuty podnoszone przeciw tej propozycji *de lege ferenda*, opracowywał, niekiedy wspólnie z dr. Andrzejem Ciskiem i dr. Jerzym Strzebinczykiem z naszego Uniwersytetu, zróżnicowane warianty tej adopcji, przychylając się do rozwiązania dopuszczającego jedynie możliwość wszczęcia, za zgodą rodziców dziecka, postępowania adopcyjnego jeszcze przed jego narodzeniem.

Badał też problematykę prawno-alimentacyjną odnoszącą się do dziecka poczętego i jego matki. Także tu proponował zmiany prawne, które dalej, mimo upływu kilkadziesiąt lat, czekają na rozważenie, a w jednym przypadku na stanowczą reakcję Trybunału Konstytucyjnego. Obszerne studium prawno-historyczne o kurateli *ventris nomine* było i pozostało jedynym w piśmiennictwie naszym omówieniem tej instytucji, która stanowiła też punkt odniesienia do analiz dotyczących przedstawicieli ustawowych nasciturusa.

Na gruncie prawa cywilnego J. Mazurkiewicz wielokrotnie analizował zagadnienia dotyczące zdolności prawnej dziecka poczętego, ochrony jego dóbr osobistych, w tym dziedzictwa genetycznego i godnych narodzin, roszczeń odszkodowawczych w związku ze zdarzeniami w okresie prenatalnym, na pograniczy prawa cywilnego oraz prawa lokalowego, problematykę ochrony prawa do mieszkania, zajmując się tym także poza sferą prawa prywatnego; ponadto umową darowizny na rzecz dziecka poczętego oraz szczegółowymi prenatalnymi zagadnieniami prawa spadkowego.

³ Zob. w szczególności M. Andreasik, D. Karkut, J. Mazurkiewicz, B. Mierziński, M. Popielas, K. Trzeciak, M. Zaporowska, Z. Zaporowska, Orwell w realu, czyli o systemie Echelon z perspektywy polskiego prawa, *Studia Prawnicze. Rozprawy i Materiały* nr 2/2014, s. 55 i n. oraz J. Mazurkiewicz, O uprzedmiotowieniu autorów, wszechwładzy wydawców i nędzy prawa autorskiego. Prawo autorskie w czasach restauracji kapitalizmu w Polsce, *RPEIS* z. 2/2015 s. 259 i n.

Nie brakuje wśród jego publikacji opracowań odnoszących się do statusu nasciturusa na gruncie procedury cywilnej oraz prawa prywatnego międzynarodowego.

Jest oczywiste, dlaczego znaczna część przywoływanych w załączonej bibliografii publikacji J. Mazurkiewicza dotyczyła uprawnień i statusu kobiety ciężarnej. I to nie tylko na gruncie kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, gdzie w szczególności odnosiła się do ochrony matki dziecka poczętego przed dolegliwymi konsekwencjami postępowań prowadzonych wówczas, gdy jest ona w ciąży.

Pokażna część przedstawianych przeze mnie prac dotyczy prawa pracy oraz prawa zabezpieczenia społecznego. Jacek Mazurkiewicz zajmował się w nich prawem do pracy kobiety ciężarnej, ochroną stosunku pracy ciężarnej pracownicy, ochroną przed pracami uciążliwymi, szkodliwymi lub stanowiącymi zagrożenie, w godzinach nadliczbowych, w porze nocnej, poza stałym miejscem pracy, urlopem macierzyńskim. Przedstawił w Polsce pomysł i wielokrotnie wracał do problematyki zasiłku ciążowego. Analizował szczegółowe problemy dotyczące pomocy socjalnej dla matek ciężarnych, w tym mieszkaniowej, psychologicznej i prawnej.

Na gruncie prawa karnego, procedury karnej, prawa wykroczeń materialnego i procesowego oraz prawa penitencjarnego analizował i przedstawiał propozycje *de lege ferenda* odnoszące się do prawnokarnej ochrony kobiety ciężarnej przed dyskryminacją, dopuszczalność pozbawiania wolności tej kobiety, przesłankami odraczania i przerywania orzeczonych wobec nich kar, praw uwięzionej kobiety w ciąży oraz jej narodzonego już dziecka.

Niem mało miejsca poświęcił ochronie ciężarnych uczennic. Odnosił się również do prawnych unormowań dotyczących aborcji, zabiegając o jej zakaz. Inne postanowienia dotyczące dziecka poczętego rozważał na gruncie ustawy o rzeczniku praw dziecka.

W ostatnich latach wspólnie z Barbarą Bernfeld podjął odosobnione do niedawna w Polsce studia nad prawnymi aspektami alkoholowego zespołu płodowego (*Fetal Alcohol Syndrome; FAS*).

Pokażną część, przede wszystkim współautorskich publikacji, poświęcił projektom reformy polskiego prawa dotyczącego dzieci i kobiet, w których znacząca część odnosi się do dzieci poczętych i ciężarnych matek.

* * *

Dokonałam najogólniejszej charakterystyki tematyki publikacji oraz przedstawiam bibliografię prac J. Mazurkiewicza dotyczących sytuacji prawnej dziecka poczętego oraz jego matki z dwóch powodów.

Po pierwsze: chcę zachować pamięć o tym dorobku i ułatwić innym badaczom jego odszukanie.

Po drugie: chcę krytycznie spojrzeć nie tylko na warsztat niemałego grona badaczy prawnych aspektów problematyki prenatalnej, pomijając jednoznaczne oceny ich etyki naukowej.

Los twórczości J. Mazurkiewicza nie jest mi obojętny. W olbrzymim i nieustannie powiększającym się piśmiennictwie prawniczym coraz rzadziej sięga się do owoców pracy starszych badaczy. Także wybitnych, choć przecież nie tylko ich badania zasługują na rozważenie i niekiedy uwzględnienie. Jest to doniosłe, trudne do przecenienia negatywne zjawisko występujące we współczesnej polskiej nauce prawa. Źle rokujące kondycji tej nauki, nie tylko jej wartości, ale i etyce badawczej wielorako zagrożonej na początku XXI wieku.

Wskazane publikacje są nierzadko pierwszymi w polskim piśmiennictwie prawniczym opracowaniami określonych kwestii dotyczących dziecka poczętego i jego matki, często są jednymi z nielicznych opracowań tej problematyki, zawierają nierzadko oryginalne propozycje *de lege ferenda*.

Lecz we współczesnej polskiej literaturze prawniczej publikacje B. Walaszka, S. Chrempńskiego i J. Mazurkiewicza są przywoływane incydentalnie. A jeśli się zdarza, to polega często na bezwartościowych, bo ogólnikowych odesłaniach w przypisach, chyba głównie dla budowania przeświadczenia o rzekomej erudycji piszącego. Omówienia ich poglądów prawie nie zdarzają się.

W ten sposób nie wolno i nie można uprawiać działalności badawczej. Kto nie zna dorobku poprzedników, nie nawiązuje doń i nie ukazuje jego dobrych i złych stron, w istocie nie prowadzi działalności badawczej, choć może publikować artykuły i książki, uzyskiwać granty, zdobywać stopnie i tytuły naukowe.

Bibliografia prac J. Mazurkiewicza odnoszących się do problematyki prawnej dziecka poczętego oraz kobiety ciężarnej

Bernfeld B., Mazurkiewicz J., „Za młody, by pić”. Naruszenie prawa do życia lub zdrowia dziecka przez pijące alkohol kobiety ciężarne, Wrocław 2016,

http://www.bibliotekacyfrowa.pl/Content/77815/Brenfeld_B_Mazurkiewicz_J_Za_mly_ody_by_pic_Naruszenie_prawa_do_zycia_lub_zdrowia_dziecka_przez_pijace_alkohol_kobiety_ciezarne.pdf

Bernfeld B., Mazurkiewicz J., Zaporowska M., Zaporowska Z., Wiązanka urodzinowa dla Profesora Jacka Sobczaka (Pięć prawniczych miniatur), [w:] J. W. Adamowski, T. Wallas, K. Kakareko (red.), Między Klio a Themis. Księga dedykowana Profesorowi Jackowi Sobczakowi, Warszawa 2016, praca zbiorowa.

Cisek A., Mazurkiewicz J., Strzebinczyk J., Dajmy szansę tym dzieciom..., GP 1988, nr 11.

Cisek A., Mazurkiewicz J., Strzebinczyk J., O pełną ochronę interesów dziecka. Pod rozważę legislatora, GP 1988, nr 3.

Cisek A., Mazurkiewicz J., Strzebinczyk J., O rozszerzenie ochrony dóbr osobistych dziecka i macierzyństwa prenatalnego, NP 1988, nr 10/12,

Cisek A., Mazurkiewicz J., Strzebinczyk J., O rozszerzenie ochrony prawnej kobiety ciężarnej i dziecka poczętego. Propozycje opracowane przez Komisję Projektów Legislacyjnych TKOPD we Wrocławiu, „Ład” 1987, nr 14.

Cisek A., Mazurkiewicz J., Strzebinczyk J., O zmiany w prawie rodzinnym w celu wzmocnienia ochrony dobra dziecka, NP 1990, nr 10/12.

Cisek A., Mazurkiewicz J., Strzebinczyk J., Propozycje zmian legislacyjnych, SOS-Dziecko! III Materiały Informacyjne KOPD, Warszawa 1989.

Cisek A., Mazurkiewicz J., Strzebinczyk J., Senat, Biuro Studiów i Analiz Kancelarii Senatu, Senacki projekt ustawy o zmianie ustawy „Kodeks rodzinny i opiekuńczy”, Warszawa, kwiecień 1996 (M-425).

Cisek A., Mazurkiewicz J., Strzebinczyk J., Wrocławski projekt karnoprawnej ochrony dziecka poczętego i jego matki, Sprawozdania Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego, Wrocław 1992, t. 47, seria A.

Cisek A., Mazurkiewicz J., Strzebinczyk J., Wrocławski projekt ustawy o rozszerzeniu ochrony dziecka poczętego i jego matki, Integracje 1990, nr 14.

Cisek A., Mazurkiewicz J., Strzebinczyk J., Wrocławski projekt ustawy o rozszerzeniu ochrony dziecka poczętego i jego matki, Sł.Pow. 1990, nr 116.

Cisek A., Mazurkiewicz J., Strzebinczyk J., Wrocławski projekt ustawy o rozszerzeniu ochrony macierzyństwa i dziecka poczętego, Prawo, t. XXXVI.

Cisek A., Mazurkiewicz J., Strzebinczyk J., Wrocławski projekt ustawy o rozszerzeniu ochrony macierzyństwa i dziecka poczętego, Sprawozdania Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego, Wrocław 1989–1990, t. 44–45, seria A.

Cisek A., Mazurkiewicz J., Strzebinczyk J., Wrocławski projekt rozszerzenia prawnej ochrony macierzyństwa i dziecka poczętego, Sł.Pow. 1989, nr 148.

- Cisek A., Mazurkiewicz J., Strzebinczyk J., Wrocławski projekt rozszerzenia prawnej ochrony macierzyństwa i dziecka poczętego, ZPR1990, nr 1–2.
- Mazurkiewicz J., Abyście mogli pomóc. Z myślą o dziecku i rodzinie, Rz 1993, nr 233.
- Mazurkiewicz J., Adopcja zamiast aborcji, [w:] J. Frąckowiak, E. Gniewek, A. Śmieja (red.), Prace prawnicze ofiarowane prof. J. Kosikowi, Wrocław 1990.
- Mazurkiewicz J., Alimenty przed narodzeniem dziecka, Pom. 1991, nr 12–13.
- Mazurkiewicz J., Amnestia dla ciężarnych, PiŻ 1987, nr 28.
- Mazurkiewicz J., Asysta, „Ład” 1989, nr 12.
- Mazurkiewicz J., Brzemienna matka szuka mieszkania, „Ład” 1988, nr 8.
- Mazurkiewicz J., Brzemienna matka szuka pracy, „Ład” 1987, nr 21.
- Mazurkiewicz J., Ciężarne uczennice, „Gazeta Szkolna” 1991, nr 13.
- Mazurkiewicz J., Ciężarne uczennice, Pom. 1992, nr 14.
- Mazurkiewicz J., Cywilnoprawna ochrona dziecka poczętego, ChwŚ 1986, nr 8/9.
- Mazurkiewicz J., Cywilnoprawna ochrona dziecka poczętego, [w:] J. W. Gałkowski, J. Gula (red.), W imieniu dziecka poczętego, Rzym – Lublin 1988.
- Mazurkiewicz J., Cywilnoprawna ochrona dziecka poczętego, [w:] J. W. Gałkowski, J. Gula (red.), W imieniu dziecka poczętego, Rzym – Lublin 1991.
- Mazurkiewicz J., Czego prawnicy mogą się nauczyć od pana Kaźmierczyka z Gdańska? O potrzebie dopuszczalności ustalania stosunków filiacyjnych post mortem, [w:] J. Mazurkiewicz (red.), Kodeks rodzinny i opiekuńczy po nowelizacji, Wrocław 2010.
- Mazurkiewicz J., Czytając ciężowe rozporządzenie, Pom. 1994, nr 2.
- Mazurkiewicz J., Dopuszczalność sądowego ustalenia ojcostwa dziecka poczętego, RPEiS 1974, z. 4.
- Mazurkiewicz J., Dopuszczalność uznania dziecka poczętego w prawie polskim, AUW Prawo, t. XLV.
- Mazurkiewicz J., Glosa do uchw. pełnego składu Izby Pracy i Ubezpieczeń Społecznych SN z dn. 30 listopada 1987, III PZP 36/87, PiP 1989, z. 1.
- Mazurkiewicz J., Glosa do wyr. SN z 22 maja 1985, IIPR 8/85, PiZS 1987, nr 3.
- Mazurkiewicz J., Instrukcja nr 11/81, „Ład” 1988, nr 34.
- Mazurkiewicz J., Kodeks rodzinny i opiekuńczy po nowelizacji. Konferencja naukowa, Wrocław, 11 grudnia 2009 r., Rej. 2010, nr 3.

- Mazurkiewicz J., Komu wolno szkodzić bezkarnie. Nasciturus. Cywilnoprawna podmiotowość dziecka poczętego, Rz 1997, nr 122.
- Mazurkiewicz J., Krsna zatrzymał się w Betlejem, „Kurier Nama Hatta” 1996, nr 2.
- Mazurkiewicz J., Kuratela ventris nomine na ziemiach polskich w XIX i XX wieku, CPH t. XXVIII, z. 2.
- Mazurkiewicz J., Macierzyństwo – dziecko – wychowanie, ZPR 1986, nr 4–5.
- Mazurkiewicz J., Matka Polka pójdzie na „zabieg?”, „Nowe Życie” 1989, nr 2.
- Mazurkiewicz J., Miejsce dla ciężarnej, Pom. 1991, nr 12–13.
- Mazurkiewicz J., Moim zdaniem, Pom. 1993, nr 3.
- Mazurkiewicz J., Narodzeni nie kochają nienarodzonych, TP 1985, nr 3.
- Mazurkiewicz J., Nasciturus, „Ład” 1982, nr 36.
- Mazurkiewicz J., Nasciturus w prawie cywilnym i karnym, Pal. 1973, nr 11.
- Mazurkiewicz J., Niedostatek miłości i program minimum, Sł.Pow. 1991, nr 178.
- Mazurkiewicz J., Niestety... polityka. Recenzja pracy M. Schoyansa pt. Aborcja i polityka, „Ethos” 1992, nr 18–19.
- Mazurkiewicz J., O amnestii dla skazanych kobiet ciężarnych, TP 1986, nr 28.
- Mazurkiewicz J., O fundację ochrony macierzyństwa, TP 1987, nr 2.
- Mazurkiewicz J., O ochronę ciężarnej, „Odrodzenie” 1987, nr 4.
- Mazurkiewicz J., O ochronę praw i życia dziecka poczętego, PPIA t. XXVII.
- Mazurkiewicz J., O solidarność z dzieckiem poczętym i jego matką, „Życie Katolickie” 1990, nr 7–8.
- Mazurkiewicz J., Ochrona dziecka poczętego w świetle kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, Wrocław 1985.
- Mazurkiewicz J., Ochrona dziecka poczętego w świetle orzecznictwa Sądu Najwyższego, NP 1976, nr 2.
- Mazurkiewicz J., Ochrona dziecka poczętego na tle polskiego prawa cywilnego i karnego, Zeszyty Naukowe PAX 1974, nr 5.
- Mazurkiewicz J., Ochrona, której nie ma, Rz 1996, nr 197.
- Mazurkiewicz J., Ochrona prenatalnego macierzyństwa. Podstawy prawne, Pom. 1991, nr 1.
- Mazurkiewicz J., Posłanie do władz RP, „Nasz Dziennik” 1999, nr 89.

- Mazurkiewicz J., Prawny aspekt ochrony macierzyństwa, [w:] Raport działania na rzecz dziecka poczętego i jego rodziny, Warszawa 1993, praca zbiorowa.
- Mazurkiewicz J., Prawo do miłości, „Trzeźwymi bądźcie!” 1992, nr 9–10.
- Mazurkiewicz J., Problematyka prawna zatrudniania skazanych kobiet ciężarnych i karmiących, PPIA t. XIII.
- Mazurkiewicz J., Przedstawiciel ustawowy dziecka poczętego, PiP 1988, z. 1.
- Mazurkiewicz J., Przyczynek do historii sowieckiego prawa rodzinnego, Sprawozdanie Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego, Wrocław 1994, t. 49 seria A.
- Mazurkiewicz J., Przysposobienie dziecka poczętego, TP 1985, nr 9.
- Mazurkiewicz J., Recenzja pracy A. M. Nieczajewej pt. Prawowa ochrona dzieciństwa w SSSR, PiP 1989, z. 11.
- Mazurkiewicz J., Recenzja pracy E. G. Azarowej pt. Problemy równoprawia żeńszczyzny i mężczyzny w socialnom obiesieczienii w SSSR, PPIA t. XXX.
- Mazurkiewicz J., Refleksje (nieodpowiedzialnego) prawnika, „Ład” 1983, nr 4.
- Mazurkiewicz J., Rodzinne do remontu! Czyli o potrzebie wielkiej reformy prawa rodzinnego, [w:] P. Stec, M. Załucki (red.), 50 lat kodeksu cywilnego. Perspektywy rekodyfikacji, Warszawa 2015.
- Mazurkiewicz J., Słowo wstępne, [w:] J. Mazurkiewicz (red.), Kodeks rodzinny i opiekuńczy po nowelizacji, Wrocław 2010.
- Mazurkiewicz J., Spoglądając na vulnerable persons nie tylko z perspektywy polskiego prawa, [w:] O. Nawrot, A. Wnukiewicz-Kozłowska (red.), Temida w dobie rewolucji biotechnologicznej – wybrane problemy bioprawa, Gdańsk 2015.
- Mazurkiewicz J., Stare oraz nowe propozycje rozszerzenia prawnej ochrony kobiety ciężarnej i dziecka poczętego, ZPR 1986, nr 4–5.
- Mazurkiewicz J., To dziecko jeszcze żyje!, ZPR 1991, nr 3.
- Mazurkiewicz J., Trzy zadania, „Gwiazda Morza” 1993, nr 22.
- Mazurkiewicz J., Uwagi o ustaleniu i zaprzeczeniu ojcostwa małżeńskiego przed urodzeniem dziecka, PPIA t. VIII.
- Mazurkiewicz J., Uznanie dziecka poczętego, Pom. 1996, nr 30.
- Mazurkiewicz J., Uznanie dziecka poczętego, SP 1975, z. 4.
- Mazurkiewicz J., W służbie dobru, [w:] B. Czech (red.), Filozofia prawa a tworzenie i stosowanie prawa: materiały Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej zorganizowanej w dniach 11 i 12 czerwca 1991 r. w Katowicach, Katowice 1992.
- Mazurkiewicz J., Wołanie o zasadę, TP 1983, nr 38.

- Mazurkiewicz J., Wrocławski projekt rozszerzenia prenatalnego macierzyństwa w polskim prawie małżeńskim, [w:] B. Czech (red.), *Małżeństwo w prawie świeckim i w prawie kanonicznym*, Katowice 1996.
- Mazurkiewicz J., Wrocławski projekt ustawy o rozszerzeniu ochrony dóbr osobistych i innych praw dziecka oraz jego rodziców, *AUW Prawo*, t. XXXVI.
- Mazurkiewicz J., Wrocławskie projekty rozszerzenia prawnej ochrony dziecka, [w:] J. Bińczycka (red.), *Prawa dziecka. Deklaracje i rzeczywistość*, Warszawa 1993.
- Mazurkiewicz J., Wypowiedzi w dyskusji, [w:] T. Styczeń SDS (red.), Jan Paweł II „Familiaris consortio”. Tekst i komentarze, Lublin 1987.
- Mazurkiewicz J., Wypowiedzi w dyskusji wokół ochrony dziecka poczętego (Dyskusja z senatorami 2 lutego 1991), „Ethos” 1991, nr 13.
- Mazurkiewicz J., Wypowiedzi w dyskusji wokół prawnej ochrony dziecka poczętego (Dyskusja z 2 lutego 1991 r.), [w:] *Nienarodzony miarą demokracji*, Lublin 1991, praca zbiorowa.
- Mazurkiewicz J., Zadania stojące przed polskim prawem w świetle karty praw rodziny, „Rodzina Katolicka” 1985, nr 1.
- Mazurkiewicz J., Zadania stojące przed polskim prawem w świetle Karty Praw Rodziny, [w:] T. Styczeń SDS (red.), Jan Paweł II. *Familiaris consortio*. Tekst i komentarze, Lublin 1987.
- Mazurkiewicz J., „Zanim pomysły nasze szezną wraz z nami”. O zapomnianych projektach reformy prawa rodzinnego, [w:] M. Andrzejewski (red.), *Kodeks rodzinny i opiekuńczy po wielkich nowelizacjach*, „Acta Iuris Stetinensis” t. 6, Szczecin 2014.
- Mazurkiewicz J., Zanim pomysły nasze szezną wraz z nami. Wrocławskie projekty ochrony prawnej dzieci i kobiet, Wrocław 2016, ss. 417, monografia, podrozdział w części VI *Varia* zatytułowany: „Za młody, by pić”. Naruszenie prawa do życia lub zdrowia dziecka przez pijące alkohol kobiety ciężarne napisany wspólnie z B. Bernfeld, także: <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/80223>
- Mazurkiewicz J., Zasada „nasciturus pro iam nato habetur” w polskim prawie cywilnym, *PPiA* t. V.
- Mazurkiewicz J., Zasiłek ciążowy, *TP* 1986, nr 3.
- Mazurkiewicz J., Zasiłki ciążowe po zmianach, *Rz* 1994, nr 96.
- Mazurkiewicz J., Zaufanie czy zaświadczenie, *Rz* 1996, nr 194.
- Mazurkiewicz J., Zło w prawniczych rękawiczkach. Recenzja pracy E. Zielińskiej pt. *Oceny prawnokarne przerywania ciąży*, „Ethos” 1989, nr 5.
- Mazurkiewicz J., Niedworok J., Matka za więziennym murem, „Gazeta Prawnicza” 1989, nr 11.

- Mazurkiewicz J., Niedworok J., Ochrona macierzyństwa w polskim prawie penitencjarnym, PiP 1975, z. 10.
- Mazurkiewicz J., Piechota S., Czy wolno urodzić się w domu, „Ład” 1987, nr 26.
- Mazurkiewicz J., Piechota S., Fiskus ściąga już od niemowlaka, PiŻ 1989, nr 9.
- Mazurkiewicz J., Szymański A., Wosicki P., List otwarty do Rzecznika Praw Obywatelskich RP prof. Tadeusza Zielińskiego, „Niedziela” 1992, nr 29.
- Zaporowska J., Mazurkiewicz J., Adopcja prenatalna, Rz 1995, nr 202.
- Zaporowska J., Mazurkiewicz J., Brzemienne dyskryminacja, Rz 1995, nr 265.
- Zaporowska J., Mazurkiewicz J., Cięża ciąży nierówna, Rz 1998, nr 106.
- Zaporowska J., Mazurkiewicz J., Cięża na grupowym zwolnieniu, Rz 1994, nr 264,
- Zaporowska J., Mazurkiewicz J., Ciężarna na bruk, Rz 1995, nr 225.
- Zaporowska J., Mazurkiewicz J., Ciężarna w okresie próbnym, Rz 1996, nr 232.
- Zaporowska J., Mazurkiewicz J., Czy istnieje areszt za długi?, Rz 1995, nr 198.
- Zaporowska J., Mazurkiewicz J., Czy Pani senator jest pro-life?, Rz 1995, nr 137.
- Zaporowska J., Mazurkiewicz J., Eksmisja czy harakiri, Rz 1997, nr 134.
- Zaporowska J., Mazurkiewicz J., Kazus pani Webb a prawo polskie, Rz 1994, nr 231.
- Zaporowska J., Mazurkiewicz J., Obowiązywała instrukcja, Rz 1995, nr 58.
- Zaporowska J., Mazurkiewicz J., Obrona bezbronnych, Rz 1995, nr 299.
- Zaporowska J., Mazurkiewicz J., Ochrona praw matek karmiących, Rz 1996, nr 193.
- Zaporowska J., Mazurkiewicz J., Postęp o sto jeden gramów, Rz 1994, nr 260.
- Zaporowska J., Mazurkiewicz J., Próbowanie ciąży, Rz 1995, nr 258.
- Zaporowska J., Mazurkiewicz J., Rozwód z brzuchem, Rz 1995, nr 230.
- Zaporowska J., Mazurkiewicz J., Sytuacja prawna dziecka w publikacjach prawnych J. Zaporowskiej i J. Mazurkiewicza, Biuro Studiów i Analiz Kancelarii Senatu, kwiecień 1996.
- Zaporowska J., Mazurkiewicz J., Ustalenie ojcostwa przed narodzeniem dziecka, Rz 1995, nr 235.
- Zaporowska J., Mazurkiewicz J., Wykaz mało kobiecy, Rz 1997, nr 189.
- Zaporowska J., Mazurkiewicz J., Zastrzeżenie do zastrzeżenia, Rz 1995, nr 276.

Zaporowska J., Mazurkiewicz J., Zdumiewający zwyczaj depenalizacji, Rz 1995, nr 287.

Zaporowska J., Mazurkiewicz J., Niedworok J., Cięża pod kluczem, Rz 1995, nr 195.